

DRIE PIJLERS – BELEIDSPLAN PKN HEEMSTEDEN 2024-2028

In 2020 liep het vorige beleidsplan van de Protestantse Gemeente te Heemstede af. Pas nu zetten we als kerkenraad stappen om een nieuw beleidsplan te schrijven. Dat is laat. Het betekent echter niet dat de gemeente in de voorbije jaren stuurloos is geweest en wat lukraak heeft rondgedobberd. Verre van dat. In verband met het emeritaat van ds. Arie Molendijk waren we net begonnen met een bezinning op de toekomst toen de coronapandemie uitbrak. Op verschillende manieren hebben beide gebeurtenissen een belangrijke rol gespeeld in ons denken over de kerk in Heemstede, nu en in de toekomst. In dit beleidsplan verzamelen we wat er in de voorbije jaren aan inzicht is gegroeid en aan beleid is ontstaan. Verder leggen we onze beleidsvoornemens vast die ons moeten helpen om de komende jaren koers te houden.

I – TOTSTANDKOMING BELEIDSPLAN 2024-2028

Toen het emeritaat van één van de twee predikanten (per november 2021) in zicht kwam, is er met elkaar en de gemeente gesproken over de vraag hoe wij daarna verder zouden willen. Kort gezegd hebben we ervoor gekozen om onze beroepskrachten anders in te zetten dan tot 2021.

In Zichtbaar Verbonden, het beleidsplan 2017-2020, kozen we voor meer inzet op verbinding met de omgeving en voor verbinding van binnen. Uit dit beleidsplan groeide gaande onze gesprekken over het beleid in de jaren erna het beeld van drie pijlers van het beleid: kerkdiensten, pastoraat en dorpskerk. De eerste en de laatste zijn directe voortvloeisels van het streven naar meer verbinding naar buiten (dorpskerk) en meer verbinding van binnen (kerkdiensten). Voor de inzet van onze beroepskrachten kozen we dat ook als 'hoofdaccenten'. Ten opzichte van het vorige beleidsplan voegden we "pastoraat" toe. Het maakte dat we kozen voor een kerkelijk werker en een predikant als gewenst team van beroepskrachten. De eerste heeft een pastorale opdracht, de tweede richt zich met name op kerkdiensten en dorpskerk.

De notitie 'Dorpskerk' waarop dit besluit is gebaseerd sluit af met de opmerking: Om ook op de lange termijn betekenisvol te kunnen zijn is het noodzakelijk dat we meer mensen aanspreken die niet in de kerk komen. We hebben daarvoor al verschillende initiatieven ondernomen en ideeën ontwikkeld, maar we missen de menskracht om daaraan opvolging en continuïteit te geven met inschakeling/enthousiasmering van anderen. De samenstelling van het team van beroepskrachten (dominee en kerkelijk werker) en de verdeling van werkzaamheden in dat team zou zo moeten zijn dat de zorg voor de kerkgemeenschap (interne verbinding) in evenwicht is met de inspanningen om verbinding te maken met mensen buiten de kerkgemeenschap (externe verbinding).

Ondertussen werd het zomer 2023 en waren we alweer iets verder na de aanstelling van Minette Kits Nieuwenkamp als pastor in onze gemeente. Op het moment dat zij bevestigd

werd, kreeg ds. Pieter Terpstra een beroep om predikant in algemene dienst te worden, en is zijn aanstelling in Heemstede verkleind van 40 naar 22 uur per week.

We zijn daarmee opnieuw in een fase van keuzes maken gekomen, waarin we ons afvragen wat we nodig hebben als gemeente. Wij houden vast aan wat wij eerder schreven (Zichtbaar Verbonden):

Wij geloven in een God die zich laat zien en zich zo aan mensen verbindt. Daarover lezen wij in Bijbelse verhalen en wij zien het terug in woorden en daden van mensen die zich daardoor laten inspireren. Soms zijn dat grootse daden, maar vaker klein en (bijna) verborgen. Vaak gaat het om aandacht voor zwakkeren, voor rechtvaardigheid en vrede. Wij geloven echter dat ieder mens beeldrager van God is en dat verbindt ons aan elkaar en de mensen om ons heen, dichtbij in het dorp of verder weg. In ons gemeente-zijn willen wij uitdrukking geven aan dat geloof in God. Het bezielt ons, en zet ons in beweging. Wij leven vanuit een onvoorwaardelijke bron van Liefde en willen zichtbaar maken dat ieder mens kostbaar is in Gods ogen. In onze kerkdiensten vieren we dat geloof en doordeweeks willen wij dat geloof praktisch maken. Als gemeente en ieder voor zich willen we ons inzetten voor een samenleving waarin het gesprek en de ontmoeting alle ruimte krijgen.

II – DRIE PIJLERS: KERKDIENTEN, PASTORAAT & DORPSKERK

Voor de jaren 2024-2028 kiezen we voor de eerder genoemde drie pijlers: kerkdiensten, pastoraat en dorpskerk. Graag herhalen we wat we in een notitie over de Dorpskerk eerder schreven: Geen van deze drie is belangrijker dan de andere. In onze gesprekken hebben wij ervaren dat zij op elkaar inwerken, en elkaar nodig hebben. Aandacht voor de dorpskerk mag wat ons betreft nooit ten koste gaan van aandacht voor pastoraat of kerkdiensten. Hoewel het niet (altijd) van elkaar te scheiden valt, valt het wel te onderscheiden.

Alles wat wij doen past bij een of meer van de drie pijlers. Zo past het werk van de diaconie nu eens meer bij de pijler pastoraat en dan weer meer bij dorpskerk en maakt de diaconie vast onderdeel uit van de kerkdiensten. Het jeugdwerk kan zowel bij kerkdiensten als bij dorpskerk passen. Wij richten ons in principe niet meer op dingen die niet passen bij een van de drie pijlers.

Hieronder gaan we nader in op de drie pijlers en beschrijven wij onze voornemens (A-C). We gaan nog apart in op het jeugdwerk (D) omdat we jeugd als doelgroep belangrijk vinden voor de toekomst van de kerk. Daarna (paragraaf III) besteden we aandacht aan “mensen en middelen”, want we realiseren ons dat het belangrijke voorwaarden zijn om voornemens in daden om te zetten, en de financiën (paragraaf IV). Ten slotte (paragraaf V) blikken we nog

iets verder vooruit en kijken we naar de kerkelijke context en wensen en mogelijkheden tot samenwerking.

II.A – Kerkdiensten

De kerkdiensten vormen belangrijke momenten in onze gemeente. Daar viëren we ons geloof in God, lezen we uit de Bijbel en zingen en bidden we samen. Ze zijn ook een kans om elkaar te ontmoeten: voor, tijdens en na de dienst. In de kerkdiensten wordt gezocht naar beleving en inhoud die mensen inspireert, bemoedigt, troost of hen te denken geeft en wordt stilgestaan bij de behoeftes en noden van anderen (plaatselijk, landelijk, wereldlijk). De muzikale kant van onze kerkdiensten wordt gewaardeerd: de inzet van de organisten en de cantorij zijn een belangrijke ‘succesfactor’ van onze kerkdiensten.

Tegelijkertijd stellen we vast dat er een gestage afname is van het aantal kerkgangers. We klagen daar niet over, maar het geeft te denken. Doen we de goede dingen? Wat is er nodig om aansprekende kerkdiensten te organiseren. Over liturgie wordt in onze gemeente vooral ad-hoc nagedacht.

In de nieuwe beleidsperiode willen we opnieuw een werkgroep liturgie instellen. De eerste opdracht aan die werkgroep is om haar eigen taak te beschrijven en aan de kerkenraad voor te leggen. Wij zien als taak natuurlijk om gevraagd en ongevraagd advies te geven over liturgie en liturgische vormgeving, indien nodig veranderingen voor te stellen en te begeleiden. Speerpunt voor de werkgroep mag zijn vanuit de andere aandachtsvelden naar onze kerkdiensten te kijken: hoe draagt liturgie bij aan dorpskerk zijn? Op welke wijze is er in de kerkdienst aandacht voor omzien naar elkaar?

In de werkgroep liturgie hebben in ieder geval de predikant en de cantor-organist zitting, en naast hen een aantal gemeenteleden, van wie één bij voorkeur ook lid is van de kerkenraad.

II.B Pastoraat

Het omzien naar elkaar is een wezenlijk onderdeel van het samen-kerkzijn. Activiteiten van de diaconie en de dorpskerk, het jeugdwerk en de (koffie na de) kerkdiensten hebben regelmatig ook een pastorale kant. Specifiek gaat het om onderling pastoraat, groepspastoraat, individueel pastoraat en uitvaarten. De komende jaren zal met name het groepspastoraat worden versterkt.

Onderling pastoraat

Van de circa 1100 gemeenteleden ziet een deel actief om naar elkaar. Dat geldt met name voor de 250-300 actieve leden. Onderling zijn er talloze contacten en verbanden, waardoor bij zorgen, ziekte of vreugde mensen met elkaar meeleven. Maar denk ook aan bloemenzondag of het langsbrengen van de zondagse bloemen. Dit onderlinge contact is

een kostbare drijver voor ons gemeente-zijn. Waar wij kunnen, willen wij elkaar daarin ook de komende jaren blijven stimuleren.

Groepspastoraat

Activiteiten voor groepen in en om de kerk lenen zich bij uitstek om mensen onderling met elkaar in contact te laten komen. Denk aan de koffiekring, Paas- en Kerstviering van de diaconie, de Manna&meer-maaltijden, de Buurtkerken (Centrum en De Glip) en diverse gesprekskringen. Ook het ouderenwerk van de diaconie in de Pauwehof werkt verbindend voor gemeenteleden en deelnemers van buiten de gemeente.

Het voornemen is om bijeenkomsten te organiseren rondom pastorale thema's zoals rouw, mantelzorg en betekenis in de ouderdom. Verkend zal worden of deze (deels) in de wijken bij gemeenteleden thuis kunnen plaatsvinden, om netwerken op buurtniveau te stimuleren.

Individueel pastoraat

Onze gemeente heeft een pastoraal team voor individueel bezoekwerk. Soms volstaat een eenmalig bezoek. Vaker gaat het om een contact dat langer aanhoudt. Wie naar een buurgemeente verhuist maar wel gemeentelid blijft, kan bezocht (blijven) worden.

Voor gemeenteleden die niet meer deel kunnen nemen aan vieringen en andere activiteiten in en om de kerk, is bezoek van het pastoraal team (of een ander gemeentelid) een waardevolle manier om toch verbonden te blijven. Of je nu nog thuis woont of in een woonzorginstelling, maakt daarbij niet uit. Ook als dementie zich aandient, willen wij als gemeente – indien daaraan behoefte bestaat bij betrokkenen - trouw zijn.

Ook wordt van oudsher omgezien naar nieuw-ingeschreven. Verkend moet worden of het contact, met wie daarvan in een van de zorginstellingen komt wonen, verbetering behoeft. Het gaat daarbij om afstemming met de familie en soms ook met de geestelijk verzorger van de instelling.

Uitvaarten

Ook het gezamenlijk afscheid nemen en voorgaan in een afscheidsdienst behoort tot goede pastorale zorg. De herdenkingszondag aan het einde van het kerkelijk jaar kan voor naasten een waardevol moment zijn, waarop wij als gemeente ook omzien naar hen.

II.C – Dorpskerk

In de voorbije jaren is er met een grote regelmaat gesproken over de Oude Kerk als Dorpskerk. Daarnaast zijn er activiteiten, oude en nieuwe, die bij dat idee passen. In januari 2023 besloten we tot de instelling van een werkgroep Dorpskerk. De taakomschrijving van

die werkgroep is beschreven in de notitie die toen is besproken. Wij verwachten dat de werkgroep daarmee aan de gang gaat en nadrukkelijk in de kerkenraad aandacht blijft vragen voor de mogelijkheden om de verbinding tussen dorp en kerk te zoeken. Aan het einde van de beleidsperiode willen we als kerk nog herkenbaarder in het dorp aanwezig zijn. Daarom is er meer werk gemaakt van 'branding' en zijn er, zo mogelijk in samenwerking met de andere aandachtsgebieden liturgie, pastoraat, diaconie en jeugd, ook nieuwe initiatieven ontwikkeld en uitgetest. We maken voor activiteiten die onder Dorpskerk vallen in elk geval € 10.000 per jaar beschikbaar in de begroting.

De diaconie is met het project 'Wind mee' belangrijk. Het is een vorm van dorpskerk-zijn die energie losmaakt in eigen kring en die van betekenis is voor mensen. De ervaringen zijn hoopgevend en we willen graag verkennen hoe we hiermee verder kunnen

II.D – Jeugd

Dit aandachtsveld omvat de kinderen en jongeren die de jeugdactiviteiten bezoeken, plus hun ouders die als Jeugdleider of ondersteunend betrokken zijn.

Het jeugdwerk is onder druk komen te staan: het grote appèl dat momenteel op de beroepskrachten wordt gedaan is ook merkbaar in het jeugdwerk. Het kerkbezoek van gezinnen is niet teruggekomen op pré-corona niveau en de aanwas van jonge kinderen blijft achter bij de uitstroom van middelbare scholieren.

Bovendien is herinrichten van het jeugdwerk noodzakelijk, omdat er vanuit de gemeente steeds minder schouders zijn die het jeugdwerk willen/kunnen dragen.

Daarom brengen we nieuw elan in het jeugdwerk met als uitgangspunten:

1. Voorspelbaar ritme in het jeugdwerkeraanbod;
2. Betrokkenheid en verbondenheid met de ouders;
3. Balans tussen inhoud, activiteiten en onderlinge verbondenheid met de doelgroep.

Ad 1. Voor het jeugdwerkeraanbod op de zondagochtenden houden we vast aan het beproefde ritme van Verhalenboom (basisschool) en DKDD (groep 1, 2 en 3 middelbare school) op de 1e zondag van de maand. Op de 3e zondag van de maand is er dan Kinderkring (basisschool). We denken na over het meer verbinden van jeugdwerk en kerkdienst, bijvoorbeeld door 2 maal per jaar in een dienst te tonen wat er in de Catechese gebeurt.

Wat blijft zijn de bijzondere evenementen zoals Palmpasen, de PaasChallenge, Sirkelslag en het Kinderkerstfeest met een link naar de pijler 'Dorpskerk'.

Ad 2. en 3. We gaan de Catechese in een nieuw jasje steken met van september tot en met juni een maandelijks aanbod waarin we verbinden met jeugd en ouders. Iedere 3e zondag - na afloop van de dienst – denken we aan een gezamenlijk lunch met aansluitend Catechisatie voor één gezamenlijke of twee separate doelgroepen. Het programma kan variëren van inhoudelijk, cultureel tot een bezoek aan bijvoorbeeld Stem in de Stad.

III – Menskracht en personeel

In november 2021 ging ds. Arie Molendijk met emeritaat. Per 1 juni 2022 is pastor Minette Kits Nieuwenkamp begonnen als kerkelijk werker, met een aanstelling van 70%. Per dezelfde datum heeft ds. Pieter Terpstra een aanstelling van 18 uur gekregen bij PKN Nederland als interim-predikant. Daardoor wijzigde zijn aanstelling bij PKN Heemstede naar 22 uur (55%). Vanwege deze veranderingen heeft de kerkenraad te streven naar een aanstelling van 100% van Minette Kits Nieuwenkamp zodra zij haar studie helemaal heeft afgerond (herfst 2023). Voornog willen we voor 20% een extra kerkelijk werker of jeugdwerker aantrekken. Andere wijzigingen in het professionele kerkelijke team zijn in de periode van dit beleidsplan niet voorzien.

Organist Willem Jan Cevaal is sinds begin 2022 tevens aangesteld als cantor. Hij heeft de cantorij na de moeilijke coronatijd nieuw leven ingeblazen. Dat heeft ook geleid tot nieuwe leden van de cantorij. In deze beleidsperiode zal organist Piet Hulbos met pensioen gaan. Dat zal betekenen dat we minder een beroep op hem kunnen doen. Mogelijk moeten we in deze beleidsperiode op zoek naar een extra organist op wie we zo nodig een beroep kunnen doen.

We voorzien in deze beleidsperiode geen uitbreiding van het aantal kosteruren.

IV – Financiën

Voor het realiseren van dit beleidsplan is uiteraard geld nodig. In de begroting wordt jaarlijks een totaal bedrag van € 10.000 opgenomen. Dit bedrag kan verdeeld worden over de pijlers uit het beleidsplan. Het is de bedoeling dat voor elke voorgenomen activiteit een begroting wordt gemaakt om zicht te houden op de uitgaven.

V – Samenwerking en toekomstperspectief

PKN Heemstede heeft al lange tijd een vorm van samenwerking met PKN Bennebroek, onder meer door het organiseren van gezamenlijke diensten en een gezamenlijk kerkblad. Dat willen we handhaven. Verder willen we bezien of samenwerking met PKN Haarlem mogelijk is.

We willen nadrukkelijker dan voorheen kerk zijn in het dorp. We willen daartoe de verbinding zoeken met de niet-kerkelijke inwoners van het dorp Heemstede en samenwerken met andere maatschappelijke en culturele organisaties in Heemstede en met de burgerlijke gemeente Heemstede (zie onder II.C). Op die manier kunnen we ook met een krimpend ledental als kerk betekenisvol blijven voor onze naasten in deze wereld.

Heemstede, 7 januari 2024